

NEM, NEM, SOHA!

TANULMÁNY
A LORD ROTHERMERE SAJTÓ-ACTIÓ
ALÁTÁMASZTÁSÁRA

ÍRTA:
SRÉTER ISTVÁN

BUDAPEST, 1927
KIADJA: VIKTÓRIA-NYOMDA, IV., MAGYAR-UTCA 52

*Ajánlom
ezen tanulmányt*

*a britt világsajtó vezérfőnökének, hazám őszinte
barátjának, az igazság elszánt harcosának*

LORD ROTHERMERE-nek.

Mit tartalmaz?

1. Bevezetés.
2. A trianoni czechoszlovák magyar határ,
3. A „ román » „
4. A „ jugoszláv » „
5. A „ osztrák » „
6. Az utódállamok értékelése Európa szempontjából.
7. Emlékezzünk!!

Bevezetés.

Ma már világos minden tárgyilagosan gondolkodó, józan ember előtt, hogy azon sajtó-actió, melyet a brit világ-sajtó kimagasló alakja és vezérférfia, Lord Rothermere, — a Daily Mail-ben — a trianoni békeszerződés által idegen népek rabszíjára fűzött magyar nemzetiségű kisebbségek jobb sorsáért megindított, felébresztette Európa hét év óta szundikáló lelkiismeretét, a műveit világnak figyelmét ráterelte a „trianoni béke“ égbekiáltó igazságtalanságaira, ezáltal a magyar kérdést „európai problémává“ avatta. Ezen actiónak komolyságát, horderejét mi sem bizonyítja jobban, mint azon elszánt és kétségbeesett védekezés, melyet nap-nap után az „érintett népek“ sajtójában tapasztalunk — mondjuk „élvezünk“. Hála és köszönet illeti a nemes lordot ezen önzetlen munkáért.

Mi, magyarok, könnyenhívó, jóhiszemű, túlságosan impulzív nép vagyunk, tisztánlátásunkat imént említett lelki-összetételünk igen sokszor elhomályosítja, gyermekes hitünkben túlbecsüljük az eseményeket és sorsunk sok esetben — talán rendszerint — a csalódás és az abból eredő kishitűség. Mi — én úgy látom, — lord Rothermere actiójától is túlsókat — mindent — várunk, pedig ezen actió nem más, mint *a Millerand-féle kísérőlevélben theoretice beidért, de gyakorlatilag soha be nem tartott határkiigazításnak erélyes és következetes „szorgalmazása egy önzetlen férfiú által“*, célja: „visszacsatolni azon — a trianoni határok mentén fekvő területe-

két, melyeket tömör egységben magyarok lakják“, megszüntetni azon igazságtalanságokat, melyeket a „kis entente“ államai ezen nemzeti kisebbségekkel szemközt elkövettek és ezek által levezetni a közép-európai feszültséget, „több nyugalmat és nagyobb békességet teremteni“ Európa érdekében. Lord Rothermere actiója nem „az integer Magyarország“-ért folyik. Lehet — nincs kizárva — hogy ezen actió idővel az első lépés lesz a „rég, nagy haza“ felé, mert oly kedvező légkört teremt, nemzetünknek annyi barátot szerez, hogy vezéreink a trianoni béke revízióját a siker teljes reményében hivatalos formában is felvehetik, — lehet! — ez a jövő titka, — előre sem látható és így a mi kötelességünk egyelőre nem lehet más, mint „nyugalommal, hideg ésszel kivárni a fejleményeket, egységes nemzeti akaratunk által alámasztani az actiót, lomtárba dobni a tradicionális szét húzást, mindenkit az őt tehetségénél fogva megillető helyre állítva, fokozott szorgalommal dolgozni hazánk gazdasági fellendülésén, hogy ha majd üt az óra, teljesen egységes, gazdag nép álljon Trianon revízióját nyíltan követelő kormány megett.

Lord Rothermere adatokat óhajt és hozzászólást, hogy tisztábban láthasson. Megfogadom és az általa megjelölt irányt betartva, nézeteimet a következőkben szegezem le, ami nem lesz nehéz, hiszen nekem politikai lekötöttségeim nincsenek, a politikai pártok egyikéhez sem tartozom, teljesen a magyar társadalmon kívül állok, tehát senkinek sem lehetek a szócsöve, titkos megbízottja vagy ügynöke, felelősséggel pedig egyedül hazámnak és lelkiismeretemnek tartozom.

Fejtegetéseim teljes megértését elősegítendő a „nemes lord indította actionak szellemében“ egy tér-

képet szerkesztettem, még pedig oly térképet, amely nemcsak a néprajzi, hanem a honvédelmi és vízrajzi szempontokat is figyelembe veszi anélkül, hogy az alkotórészeire felbontott monarkia utódállamainak „pillanatnyi érdekeit“ is elhanyagolná, mert Közép-Európa nyugalalmát csak megértő és kölcsönös jóindulattal, az érdekek méltányos összeegyeztetésével lehet biztosítani, vagyis: teljes tárgyilagossággal.

Ezen a térképen legelőször is visszacsatoltam a „trianoni határok“ mentén fekvő és magyarok lakta területeket, e célból gr. Teleky térképét használtam, mely túlságos tárgyilagossága folytán Európaszerte ismeretes. Azon területekkel, melyek a trianoni határoktól messze vagy messzebb esnek s így a határkiigazításnál egyelőre nem szerepelhetnek, szándékosan nem foglalkoztam, lévén „az integritáshoz“ tartozó kérdés. Ezen térképbe belerajzoltam azután a nagyobb magyar nyelvszigeteket innen cs túl az általam szerkesztett új határokon. Majd önmagammal szemközt feladtam azon kérdést, hogy „a magyarlakta területek visszacsatolása által megnagyobbodott és még is csonka haza határai, ha *csak* a néprajzi határokat fogadjuk el, a honvédelem céljainak megfelelnek-e?“ A felelet csak határozott „nem“ lehetett: éppoly nyíltak, mint a régiek, úgy az utódállamoknál, mint nálunk és így kerestem azon határvonalat, amely egyrészt védi a visszacsatolt magyar tömböket, másrészt „az utódállamok trianoni határait is megjavítja“; tehát: a néprajzi és honvédelmi nézőpontok összeegyeztetéséből erednek. Ezenfelül mérlegeltem azt is, — magyar szemszögből nézve nagy horderejű, — hogy mit kíván a „vízügy“ és miként lehet mindhárom szempont támasztotta követelménynek megfelelni.

Azt mondhatná ezek után valaki — talán Csehszlovákia agilis külügyminisztere: — Egy malomban őrlünk“, a trianoni határok sztratégiai megfontolások következményei, miért akkor a határkiigazítás? miért zajong lord Rothermere? különben is, „a trianoni határokat győzelmes háború rajzolta meg“.

Nagy tévedés és önámítás! Mert fejtegetéseim által és magával a békeszerződés határozatával fogom azoknak „tarthatatlanságát“ igazolni — innen és túl — cseh és magyar részen egyformán.

És miért igazodtam a határok megrajzolásánál a vízügyi követelményekhez is? íme, az okok. A világháború előtt Magyarország vízügye teljesen egységes volt. A Duna, a Dráva, a Száva, a Rába, a Poprád és az Aluta kivételével a Tisza és az összes mellékfolyói nálunk születtek, nálunk haltak el, ami azt jelenti, hogy egy kézben volt a vízszabályozás és az árvíz ellen való védekezés, minek nagy jelentőségét, döntő fontosságát művelt emberek előtt hangoztatni felesleges. Trianon ezen egységet is durva kézzel széttepte, a vizek eredetét és a folyamok alsó szakaszait idegen és hozzá nem értő kezekre bízta. És ezek a hozzá nem értő népek mit cselekedtek? Hazánk erdősítette a folyók forrásvidékeit, korlátozta ott az erdőirtásokat, nehogy a „humusz elsodrása után“ a hóié és esővíz hirtelen jusson az alföldre, — és ők? ma rendszertelenül irtják az erdőket, — következménye: „az árvíz“, már csak azért is, mert elhanyagolják a védőgátakat, mellőzik a „vízügyi jelentéseket“. Az 1925. évi árvíz bizonyíték, amely sok milliárdnyi károkat okozott. Biztos tudomásom van arról, hogy a nálunk székelő vízügyi bizottság a „Kőrösmenti hirtelen árvíz“ okait kiderítendő, beutazta a Kőrösvidéket és az imént leszegezett magyar állás-

pontot el is fogadta és csak azért nem hozott hasonló szellemű határozatot, mert ily határozat Trianonba ütközött volna. Tehát: „Igazad van magyar, de mégis el kell pusztulnod, mert Trianon szent és sértetlen“. Melegen ajánlom lord Rothermerének, hogy alkalomadtán tekintsen be a budapesti nemzeti vízügyi bizottság aktáiba, hallgassa meg a „szaköröket“ és megdöbbentő tapasztalatokkal lesz gazdagabb. És én kérdem Mussolinit, az új Olaszország megalapítóját, hogy a Po legnagyobb, legvízgazdagabb mellékfolyójának — az Adigének — forrásvidékét átadná-e más államnak? Azért ragaszkodik-e a vízválasztó Brennerhez, mert ezáltal biztos határok megett élhetnek faj testvérei? vagy azért is, mert az Adige teljes megszerzése által, a Po egész vízrendszerét uralja? Ami Olaszországnak a Po, ugyanaz nekünk a Tisza.

Hogy Ruzinszkót — Podkarpatskij ruszj-t — miért csatoltam teljesen vissza, később fogom megindokolni.

Mindezeknek leszegezése után beigazolni kívánom azt, hogy a mai helyzet tarthatatlan, és a lord Rothermere-actió, ha nem is jelenti „az integer Magyarországot“, melynek visszaállítása „európai“ szükséglet, alkalmas arra, hogy „*legalább egyelőre több nyugalmat teremtsen Közép-Európában.*

Ezen célt szem előtt tartva, legelsősorban a trianoni határok tarthatatlan vqltára kívánok rámutatni.

A trianoni cseh-magyar határ.

Pár szót Czechoszlovákia sztratégiai fekvéséről.

Czechoszlovákiában az anyaországot — a magot — a régi „Böhmen und Mähren“ képezi, melyhez Trianon „Szlovákiát és Ruszinszkrét“ ragasztotta; ezen két cseh tartomány az anyaországhoz viszonyítva, „félreesőén, excentrikusan“ fekszik; csak cérnaszálak kapcsolják össze: a vasutak. Jelesül: a Jablunkán át a régi Kassa—Oderbergi, a Vlára hágó—Vágvölgyi és (azt hiszem épül) Brünn—Miava völgy—Vágvölgyi. Utóbbi kettőnek „átfutó transversális vonalakká való kiépítése“ a Kis- és Nagy-Tátra, valamint a Királyhágó és a Vepor miatt igen költséges, annál inkább is, mert ezen vasutak csak sztratégiailag fontosak, gazdasági szempontból „nem jövedelmező befektetések“; kiépítésük viszont a védelemnek első feltétele. A határ felé — déli irányú vasutak dolgában — a helyzet valamivel jobb: öt vasútvonala van, melyek a „transversális összeköttetések hiányában“ kisebb értékűek, s így minden erőgyűjtés, eltolódás, a relativ túlerőnek gyors beállítása csak kerülő úton „idővesztéssel“ történhet. A világháborúban — 1915-ben — az északkeleti Kárpátok védelmére szánt „német csapatokat“ Budapest—Miskolc—Sátoraljaújhelyen keresztül tolták el, mert a Kassa—Oderbergi vonal ezt a megterhelést nem bírta el.

Hogy Czechoszlovákia s — különösen Ruszinszknak — sztratégiai helyzete mily kedvezőtlen, példával kívánom igazolni.

1920 őszén Moszkva megtámadta Lengyelországot, seregei Varsó alá jutottak és ostromolták; portyázó vörös osztagok betörték Galíciába és már-már nem is messze állottak az északkeleti Kárpátok gerincétől, Attól lehetett tartani, hogy bolsevik győzelem esetén a Lenin-méreg nyugat felé tovább terjed. Ezen kétségtelenül igen komoly helyzetben felkerestek a szövetséges és társult főhatalmak budapesti katonai megbízottai — magas képzettségű katonák — és azt kérdezték tőlem, hogy „*feltételezve a magyar sereg beiktatását a bolsevikok ellen alkotandó arcvonalba*“, hány magyar hadosztállyal tudnám megvédeni a Kárpátokat és beiktatásunk esetén mit kívánok.“

Megleptek e kérdések és én így válaszoltam: „Ne azt kérdezzék, hogy hány hadosztállyal tudnám megvédeni az északkeleti Kárpátokat; az a mi dolgunk, a feladatot meg is fogjuk oldani, nem is lesz nehéz, hanem mondják meg, beiktatnak-e vagy nem.“ Ezután felrajzoltam Magyarország északi és északkeleti részét és megmagyaráztam, hogy *csak azon nép védheti meg a Kárpátokat Ruszinszkóban, akié a mélyföld*, mert mi történhet bolsevik támadás esetén? A cseh-szlovák sereg vagy győz vagy vereséget szenved. Ha vereséget szenved, *vagy* ráesik a magyar határra Ruszinszkó csekély mélysége miatt, ami már csak azért is valószínű, mert a „transversális vonal“ (Csap—Sátoraljaújhely) közel a magyar határ mellett fut — a Nyugatra való kitérés csak ott lehetséges, *vagy* ha gyalogszerrel tér ki Kassa felé, elveszti az egyetlen transversális vonalat, az utánpótlást és a felhalmozott hadianyagot; a következménye lesz: „bolsevik fészek Ruszinszkóban“.

A megbízottak nagy figyelemmel hallgatták rögtönzött előadásomat, ellenvetést nem tettek, — vagyis

„helyeselték felfogásomat“; majd kifejtettem, hogy beiktatásunk esetén „oldalbiztosítást kívánok“ m. p. azt a vonalat, melyet a „térképbe“ berajzoltam — Magas-Tátra—Királyhegy stb. Pozsonyig — keletre: Szamos-vonal a Radnai hágótól a Bihar-hegyig. Ez ellen sem emeltek kifogást, hanem így szóltak: „Szervezze ön tovább a hadsereget, hadianyagra számíthat; beiktatásukat illetőleg a pozsonyi haditanács fog dönteni, döntését közölni fogjuk.“ Eltávoztak. Hogy a pozsonyi haditanácsot megtartották-e, nem tudom. Nem valószínű, mert Lengyelország francia támogatással legyűrte a vörös Moszkvát, *a veszély elmúlt, logice! a magyar vérre már szükség nem volt.*

Ezen példa által megállapítom, *először*, hogy a főhatalmak katonai megbízottai a csehszlovák hadseregbe nem igen bízhattak, *másodszor*, hogy azok a magas műveltségű katonák felismerték Ruszinszko abszurd sztratégiai helyzetét és miért? azért, mert a * józan belátás és mérlegelés letépte a szemekről, a „háború győztesének szemeiről“ a hályogot és azon érvem, melyet utólag említek, hogy *mi a vörös áradatot a trianoni határokon felfogni nem tudjuk*, hatott, mert ez volt és ez ma is az igazság. És én itt felvetem azt a kérdést, hogy „ha akkor felismerték, miért nem akarják ma felismerni? miért nem helyezkednek ma a józan álláspontra? miért nem revideálják a Trianon okozta lehetetlen sztratégiai helyzetet? hiszen, hol van az megírva, hogy a háborús veszedelem elmúlt. Ezt a „nemtörődömséget csak az „örök béke“ igazolhatná. Hiú ábránd! abszurdum. Kell-e ennél több bizonyíték?

I. A Duna-vonal:

De lássuk a trianoni határokat:

A határ 350—400 kilométer hosszú, a határ egész

hosszúságában tömören magyarok laktak. Jeilegileg három részre osztható: 1. A Duna-vonal a Moravától az Ipolyig; 2, az Ipoly tói a Bodrogiig; 3. a Bodrogtól a román határig.

Erős, kitűnő sztratégiai barriére, tőle északra 20—40 kilométer mélységben egységes magyar terület.

A békeszerződés 51. cikke kimondja, hogy Cseh-szlovákia Pozsonytól délre a Duna déli partján „katonai műveket“ értsd: „partváltáshoz szükséges hídfőt“ nem építhet. Mit jelent ez? Népies nyelven megmagyarázom. Két folyóvédelmet ismerünk: a direkt és az indirekt folyóvédelmet. A direkt folyó-vedelemnél — ami defenzíva — a védő a megvédendő folyó megett áll, ott védekezik, ahol támadják, tehát, nincsen szabad akarata — amolyan pofozógép — és amióta a világ áll s háborút viseltek, még soha sem sikerült. Kétségtelen, hogy a békeszerződés ezen cik-két „műveit katonák“ állították be, akik a védelem ezen módjának célszerűtlenségét ismerték, amiből az következik, hogy *„a Duna-vonalnak a csehek által való megtartására súlyt nem helyeztek, ezen határt ideiglenesnek képzelték. Az indirekt folyóvédelem-nél a védő „katonai művek, illetőleg offenzív hídfők oltalma alatt“ seregével átkel a megvédendő folyón, megtámadja az ellenfél seregét, megveri és ekként védi a folyót: a folyóvédelem ezen módja mindig bevált és én kérdezem, miért nem engedélyezte a béke-szerződés a védelem ezen módját? Már feleltem ezen kérdésre.*

De ezen Duna-szakasz Czechoszlovákia által más okokból sem tartható. íme — tapasztalat a világ-háborúból.

A Kelet-Galiciai határ a ruthén-ukrán tömböt metszette, a kisebb tömböt Ausztriának, a nagyobbat

Oroszországnak juttatta. A háború előtti időkben az agitáció és a guruló rubel a Galíciában lakó tömbnél felébresztette a „faji érzést“, ami abban nyilvánult meg, hogy a háború kitörésekor a ruthén nép az orosz hadviselést elősegítette, az osztrák—magyart pedig elgáncsolta, néha lehetetlenné tette, mert az *állam iránti hűség a nemzeti öntudatnál gyengébb kapcsolatsnak bizonyult.*

Én meg vagyok győződve arról, hogy „utóbbi kijelentésemben rejlő igazságot“ például Benes ur ellenvetés nélkül elfogadja, hiszen az ő népe „nemzeti létét, országának kialakulását“ egyedül „*a nemzeti öntudat felébredéséből fakadó hűtlenségnek köszöni*“, ezen hűtlenség nélkül a szövetségesek az ő népét sohasem tekintették volna társnak. Ha Benes ur felfogásomat elfogadja — mást nem is tehet — akkor el kell ismernie azt is, hogy a Duna-vonal tarthatatlan, mert a tőle északra fekvő területet 40 kilométer mélységben a hazától erőszakosan elszakított magyarok lakják. Azt hiszem, hogy bővebb magyarázat teljesen felesleges. Hogy Czechoszlovákia a dunai helyzet tarthatatlanságával tisztában van, bizonyítja a „légionárius-határőrvidék“, melynek kialakítását — különösen lord Rothermere actiója óta — Czechoszlovákia minden áldozat árán szorgalmazza, mert nem érzi magát biztosnak, és inog a talaj. És mily iróniája a sorsnak, hogy éppen az a nép utánozza az „*elbukott császárság*“ *politikai eszközeit, teszi magáévá az idegenajka népek leigázására alkalmazott receptet*, amely békében halálos elszántsággal küzdött ellenük és a *háború alatt hűtlensége által a monarchiát megbuktatta.* De lord Rothermere actiója kibujtatta a szöveget a zsákból. Benes úr ma már tagadja, hogy Czechoszlovákia határait néprajzi szempontból vonta

meg Trianon, mondván: „győzelmes háború és sztratégiai megfontolások következményei“. Bravó! de én kérdezem akkor, hogy mi okból robbantotta fel a monarchiát, hiszen annak határai jóval kedvezőbbek voltak és ha a cseh nép az osztrák járomba nem tudott beletörödni, miért követeli a beletörődést sok százezer tömör egységben lakó magyartól? Mennyi következetlenség!

Oly indokolást is olvastam már, hogy „hát! a magyarok a vidék a megetté fekvő tótlakta területnek éléskamrája, nem csatolható vissza, — létkérdés“. Elfogadom ezen érvelést is, csak éppen megjegyzem, hogy ezen az alapon *a nagy magyar mélyföldet is Czechoszlovákiához kellene csatolni, mert ezer év óta a magyar mélyföld adott kenyeret, munkát, jólétet a tót népnek*. Szívesen adtuk. Ily indoklás azonban legalább is vakmerő. Ily indoklással Franciaországot is Czechoszlovákiához kellene csatolni, mert ő finanszírozza az új államot.

.Honvédelem szempontjából az általam megszerkesztett határ Czechoszlovákiának biztosítja a Dunára való kijutást, a kedvező kapcsolatot az anyaországhoz. A határok sztratégiai is jobbak. A mi szemzögünkből nézve, jobbak a trianoniaknál, de rosszabbak az „ezeréveseknél“. Való és igaz, hogy keskeny tótlakta sávot nekünk juttat, ha azonban figyelembe vesszük a magyar nyelvszigeteket, a lakatlan területeket, a helyzet lényegesen javul és kinivellálódik.

2. Az Ipolytól a Bodrogig.

Döntő súllyal bír ezen területen a hegy- és vízrajz, melyet az örök Istenen kívül senki sem tud megváltoztatni. Még Benes úr sem. Mit látunk, ha a térképre tekintünk?

A Magas-Tátra hatalmas hegygátja három — majdnem párhuzamos — lépcsőben esik a nagy magyar alföld felé. *Első lépcső:* Alacsony-Tátra, Branyszkó-hegység. *Második lépcső:* Osztrowszki-, Vepor-, Gömörzsepesi érchegység. *Harmadik lépcső:* Cserhát, Mátra, Bükk. Utóbbi már magyar területen fekszik. Ezen hegygátak közé beékelődnek a folyók és völgyeik, melyek a Magas-Tátra—Királyhegy—Vepor vízválasztóból erednek. Eleintén nyugat, ill. kelet felé futnak. Nyugatra a Vág, a Garam, a Szalatna; kelet felé: a Hernád, a Göllnic, a Sajó, a Murányi völgy; völgyeik csak hellyel-közzel tágasak, csak „kisebb seregtetek“ befogadására alkalmasak, de ezen seregteteket „élelmezni, ellátni“ már nem tudják; a völgyeket nehezen járható terep választja el. A folyók később délnyugat és délkeleti irányban haladnak és a Duna, illetőleg a Tisza felé sietnek; a terep ezen völgyek között is „mozgásra kevésbé alkalmas“. Ezen nehezen járható területen két transverzális és öt, a határ felé vezető vasutat találunk. A transverzális vonalak: Jablunka, ill. Vlára-hágó—Vág-völgy—Hernád-völgy—Kassa, és a Brünn—Miava-völgyi, melynek folytatása Nyitra—Léva—Ipolyság felé hiányzik, valamint a Pozsony—Érsekújvár—Szobi vonal; a Garamvölgyi vasút elakad a Királyhegynél, amely az átfutó vonalak kiépítését gátolja. Minden délnyugati vagy délkeleti irányú völgy egy-egy betörőkapu Csechoszlovákia felé és megfordítva, melyet több napos harcra alkalmas, elszigetelt küzdelemre képes seregrészekkel lehet csak elzárni, mivel a terep miatt egymást nem támogathatják és úgy a Vág, mint a Garam felső völgyeiben elhelyezhető „tartalékok“ gyors közbelépésére nem számíthatnak.

Tehát Csechoszlovákiának, ha ezen határt meg-

védeni akarja, erős, gazdagon felszerelt seregre van szüksége és „a honvédelem“ szempontjából be kell rendezni a határ megett fekvő „nehéz terepet“ és mit jelent ez? Azt jelenti, hogy „tekintet nélkül az állam egyéb kötelezettségeire, állandóan emelni kell a honvédelmi költségvetést, fokozatosan *„tisztá militárista állammá kell válni“*, alig jövedelmező befektetéseket kell eszközölni, ami a „pénzügyi csődöt“ eredményezheti, — feltételezve, hogy *„a számszerinti túlsúly“ fejezi ki az erőt, nem pedig a nép harci eredményei, derekassága és erkölcsi ereje*, amit én már eleve kétségbevonok. Ezen felkészültségnek viszont annál inkább fokozódni keli, mentői jobban megerősödnek a valószínű ellenfelek. Miután pedig Csehország például „csonka Magyarország“ talpraállását minden igyekezete dacára sem tudja meggátolni, — valóban *„a cseh fáknek az égig kellene nőni“*.

Hogy mindazok, miket elmondottam, fedik az igazságot, be is fogom bizonyítani.

1919-ben Kun Béla vöröshadserege — az a gyenge felszerelésű, hitvány fegyelmű, számszerint sem erős sereg — Kassa irányában megtámadta Csehországot. A miskolci krízis után játszi könnyűséggel, lélegzetvétel nélkül haladt előre, meglazította az egész csehországi frontot, feljutott a Szepességig és ha Kun Béla a győzelmes sereget saját uralmának, életének meghosszabbításáért vissza nem rendeli, és ha a „vezérek“, Kun Béla parancsának nem engedelmessé, a sikereket kímélet nélkül kihasználják, egészen kétségtelen, hogy ma egyetlen-egy cseh szeges bakancs sem tiporná az „ezer év óta Magyarországhoz tartozott Felvidéket“, pedig a választott támadási irány elhibázott volt és nem is a „magyar harci eredmények és derekasság“ állott Csehországgal szem-

közt. A határvédelem „defenzív módon“ tehát már anno 1919 reménytelennek bizonyult, ami azt jelenti, hogy „*a határ csak addig védhető, amíg nincs támadó*“.

A védelem „támadás” által még reménytelenebb és miért? Kimondom sans phrase. Azért, mert a határ mentén magyarok laknak és azért, mert Csechoszlovákia legkitűnőbb katonanyagát ezen a harc-téren alkalmazni nem lehet. Ismét osztrák-magyar hadítapasztalat. Vájjon elhiszi-e ezt az igazságot Benes ur, és én csak arra figyelmeztetem, hogy „semmi sem új a földön“, és „minden megismétlődik a történelemben“ és „mindenki a saját bűneiért lakói“.

Egészen természetes, hogy a trianoni határokat mi sem tudjuk megvédeni, először is azért, mert védhetetlenek, másodsor azért, mert „*nincsen mivel megvédeni*“.

Az én határim más képet mutatnak. Szerves összefüggésbe hozzák a megmaradó részt a cseh anyaországgal, megszüntetik Csechoszlovákia csekély mélységét, megrövidítik a határvonalat, stratégiaileg helyes irányuakká válnak az anyaország felé vezető vasutak, a Vág völgyből „seregyűjtő“, állandóbb jellegű medencét alkotnak és „nemzetiségileg“, vagyis „használhatóság“ dolgában — értem csak a háborút — egységesebbé teszi a csechoszlovák sereget.

Nékünk különösen vizrajzilag nyújt előnyöket.

Azt mondják, a történelem a nép tanítómestere. A csechoszlovák határ védőleges oltalmának sikertelenségét Kun Béla hadjáratával már illusztráltam, lássunk egy példát az „offenzív“ módon való védelemre.

1848 december hónapjában a császári hadak Jablunka és Dukla között vonultak fel, hogy a nemzeti szabadságát védő magyar népet letörjék; ezen hadak — mást nem is tehettek — a mostani Szlo-

vensko völgyeiben nyomultak előre — a legerősebb oszlop gróf Schlick — Kassa—Tokaj irányában, vagyis „különválasztottan törtek be“ azon szándékkal, hogy a Windischgratz-féle sereggel együtt — utóbbi Pest felől nyomult Miskolc felé — legyűrjék a magyar hont védő sereget. Óvatosan, lépésről-lépésre haladtak előre, mert fennállott azon veszély, — a Moltke-féle sztratégiai elvnek egyik következménye — hogy az ellenfél az egymás mellett előnyomuló oszlopok valamelyikét relatív túlerővel megrohanja, megveri és a támadó műveletet ezáltal megghiúsítja. Teljes hat hétig tartott ezen elszigetelt osztrák oszlopok bolyongása a Felvidéken. Hogy ezen komplikált művelet sikerült, helyesebben az osztrák hadak a kápolnai csatamezőn egyesülhettek, csak annak tudandó be, hogy a magyar fővezér a Fábius Cunctatorság mintaképe volt és nagyrámájú elhatározásra, gróf Schlick oszlopának túlerővel való megtámadására képtelen volt és mégis csak „félgyőzelmet“ arattak Kápolnánál, mert a magyar sereg rövid időre rá megvívta a „szent tavaszi“ hadjáratot, az osztrák inváziós sereget szétzúzta, úgy hogy „idegen *erők segítségét*“ kellett a császárnak kérni. A színpad ma ugyanaz, csak a színészek mások. Kétségtelenül nem oly kipróbáltak az északi oldalon, mint anno 1849. Csonka-Magyarország ma ugyanazon szerepet játssza, mint a magyar mélyföld 1848 49-ben, melyből az önvédelmi harc táplálkozott és merített. Az analógia fennáll. Ismét nagy tanulság Európa számára, és igazolja azt, hogy Czechoszlovákia trianoni határainak akár defenzív, akár offenzív módon való megvédése *nehéz, súlyos és nem minden nép által megoldható probléma, Damokles-kard, amely a kivérzett és gazdaságilag is legyengült Európa népeinek feje felett függ* és én kér-

dezem: „érdemes és megengedhető-e eltörni ezen Damokles-kardot csak azért, mert egy oly államot kreáltak Trianon által, amely „*az életképtelenségnek minősített és halálraítélt Ausztriának életképtelenebb hasonmása*“? Vagy „kiigazítani a határt“, vagy „megvalósítani az örök békét!“ Harmadik megoldás nincsen és nem is lehet.

3. A Bodrogtól a román határig.

Én ezen területet a csonka hazához teljesen visszacsatoltam az említett szempontok alapján és ezen visszacsatolás sztratégiai szükségességét beigazoltam azon „pour-parléval“, melyet már előzőleg leírtam; helyesége megdönthetetlennek bizonyult 1920-ban és ma is az. Én azonban ragaszkodni kívánok a „békeszerződéshez“, — jogtalanságot elkövetni nem akarok és másként kívánom a „Podkarpatij Ruszj“ — Ruszinszkó — ügyét kezelni a lord Rothermere-actió keretében.

Ruszinszkót a békeszerződés csak ideiglenesen csatolta Czechoszlovákiához, figyelemmel a „pittsburgi egyezményre“, — de feltételül szabta az „autonómiát“. Álljunk meg egy percre!

„*Ideiglenesen csatolta oda*“ azért, mert nem odartozik és csak „jutalom Pittsburgért“; ha „odartozónak“ minősítette volna akár néprajzi, akár honvédelmi szempontból, bizonyára megcselekedte volna.

„*Autonómiát*“ követel Ruszinszkó számára, miért? A békeszerződés önmaga felel ezen kérdésre, midőn azt mondja: „a ruthén népnek jogában áll törvényes megbízottai által hovatarozandóságát illetőleg a döntést kikérni“. Világos beszéd! — *az autonómia*

biztosítja a „törvényes képviseletet“, — ha nincs autonómia, törvényes képviselet sincsen“, — vagyis a ruthén nép hovatarozandóságának kérdését fel sem vetheti, mert a „törvénytelen képviselettel“ szóba nem állnak. Innen van az, hogy Czechoszlovákia a „ruthén autonómiával“ mélységesen hallgat; okai átlátszók, mint a kristályüveg: „húzni, halasztani az autonómiát azért, hogy időt nyerjen a czechoszlovák uralom áldásainak a ruthén nép által való felismerésére (nagy kérdés) és ezáltal a hovatarozandóság kérdésének eldöntését önmagára nézve kedvezően befolyásolhassa“. Ha a békeszerződést elfogadjuk, a jogi helyzet tehát az, hogy a „ruthén nép döntése előtt“ ezen a szakaszon határkiigazítást nem eszközölhetünk a lord Rothermere-actió keretében sem. Lord Rothermernek melegen ajánlom, hogy „szorgalmazza a ruthén autonómiát“, mert a ruthén és magyar érdek azonos és a békeszerződés épületének egyik alapköve. Ha ez így van, akkor miért csatoltam vissza Ruszinszkót? Csak azért, mert ezen a területen a ruthén népet a piagyarlakta vidéktől sem földrajzi, sem honvédelmi szempontból elválasztani nem lehet, mert a magyarok, lakta síkság „a ruthén nép lakta területnek“ kenyeret jelent. Ha e két nép lakta vidéket a néprajzi határ által elválasztjuk s az Ungvár—Munkács—Nagyszőlős vonaltól északra fekvő nyúlványokon vonjuk meg a határt, — ami lehetséges, — úgy egy keskeny életképtelen ruthén sáv marad, melyet csak Lengyelországhoz lehetne csatolni, semmi esetre sem Czechoszlovákiához. Nézetem szerint az első teendő ezen területen „a ruthén nép autonómiájának kierőszoalása“ czechoszlovák terror nélkül, hogy „törvényes“ képviselői által hovatarozandóságának kérdését felvethesse.

összegezem ezekután mindazokat, amelyeket elmondottam.

1. Csechoszlovákia sztratégiaiilag kedvezőtlen alakú; új trianoni területei az anyaországhoz viszonyítva „excentrikusán“ fekszenek, teljesen kézen kívül.

2. A trianoni határok akár defenzív módon, akár offenzíva által tarthatatlanok, illetve csak addig, míg nincsen támadó, vagy valaki létrehozza az örök-békét.

3. Csechoszlovákia kénytelen a honvédelem okából militarizálódni, és az állam egyéb szükségleteit elhanyagolni; katonai költségvetése tehát annál inkább növekedni fog, mentői erősebbek lesznek a szomszédok.

4. A határok kiigazítása halaszthatatlan Európa nyugalmanak szemszögéből is nézve,

5. Az általam szerkesztett új határok „egyelőre“ eliminálják a „súrlódásokat“.

Nézetem ezek után az, hogy Európa nyugalmit, a népek fejlődését, a háborús romok eltakarítását nem a „védtelen csonka Magyarország“ veszélyezteti, hanem a „demokrata álarcot viselő, valóságban azonban jogot és igazságot lábbal tipró, gazdasági erejét messze túlhaladó módon fegyverező, hódító politikát űző Csechoszlovákia“.

A trianoni román-magyar határ.

A trianoni román—magyar határ nagyban és egészben ugyanazon képet nyújtja, mint a csechoszlovák, a különbség az, — amire később rátérek, — hogy ezen határ megett is zárt egységben magyarok laknak. A trianoni határ elhanyagolja a néprajzi, a

honvédelmi szempontokat, mellőzi a vízügyet és „embertelenségre“ buzdítja a román hadviselést.

Honvédelmi szempontból mindkét fél számára még a következő vonal volna elfogadható: Mármarosziget — Bükk — Rézhegy — Plesz — Drócsahegy — Radna — Lippa. Visszaadja nekünk a magyar tömböket anélkül, hogy túlsók románt juttatna idegen uralom alá, — még védhető és Románia számára is előnyöket biztosít. Ugyanis Erdélyt tekintve a fővédelmi vonal az, melyet én rajzoltam, a határnak az előbb említett Mármarosziget—Radna vonalba való visszavonása által a két vonal között egy „védelmi öv“ keletkezne átlagosan 40—50 kilométer mélységben, mely „időnyerés“ és szívós védelem szempontjából a háború tapasztalatai szerint nagy előny, mert ily mély övnek megtámadása nem oly könnyű, elfoglalása szerfelett nehéz. Trianonnak ezen nagy előny is kevés volt, a néprajzi viszonyok felbontásával a román határt mélyen a magyar nép eleven húsába sütötte bele abban a biztos tudatban, hogy ezen határon nincs egy domb, nincs egy vízvonal, nincs egy fűszál, amibe akár az egyik, akár a másik fél a védelemnél belekapaszkodhatna. Érdekes határ! Nyíltságánál fogva bármelyik fél áttörheti. Mondjuk! a nyugati fél áttöri a nyílt határt, a keleti fél visszavonul a védelmi öv első állásába (Mármarosziget—Kőhát stb.) és mit cselekszik a visszavonulás alatt a háború tapasztalatai alapján? Felpörköli a vidéket, sivataggá változtatja; miért ne tenné? hiszen „*csak magyarok*“ lakják, és mit cselekszik még ismét a haditapasztalat szerint? „A Mármarosziget—Bükk—Rézhegy—Plesz—Drócsahegy—Radna-vonalban átmetszi a folyógátákat, elárasztja az előterepet, a magyarlakta területet; hóolvadás, hosszú esőzések idején az egész

Kőrösvidéket, az egész Tiszántúlt. Hogy ez lehetséges, bizonyítja az 1925 decemberi árvíz a Kőrös vidékén. És én jogosan kérdezem: „Szabad volt-e, emberies volt-e ily határokat szabni? Összeegyeztethető-e a „békével, a nyugalommal“ az ily hadviselési mód, akkor, amikor Franciaország érdekében a békeszerződés Németországot az elpusztított francia területekért anyagi erejét meghaladó jóvátétellel sújtotta? Szabad volt-e a világháború után bármely népnek alkalmat nyújtani arra, hogy „embertelen módon viseljen hadat“? Nem volt-e kötelessége mindazon népeknek, kik magukat „győzőknek“ nevezik, a békeszerződések által kiküszöbölni az ily, népek romlását felidéző körülményeket? És én állítom és vallom, hogyha a román az általam megjelölt módon védekezne, nem ő a hibás, hanem azon államférfiak, akik a „győzelmi mámorban“ elfelejtették a háború borzalmaikat, egész vidékek pusztulását és „gyűlölet“ által vezetve „új embertelen háború magvát“ hintették el. Ha az ellenkező hadieset állna be, azaz: mi adnók fel a trianoni határt, hová vonuljunk vissza? mibe kapaszkodjunk bele? hol az a vonal, amelyben „megtámadott hazánkat“ megvédehetnők? sehol máshol — csak a Tiszánál. És én úgy hiszem, hogy ott vagyok, ahol lenni akartam, t. i. „a trianoni román határt azért húzták meg úgy, ahogyan meghúzták, mert könnyűszerrel és módon a románoknak a Tiszáig való terjeszkedését titkosan elősegíteni akarták“. Tehát! kreáltak a románok számára „magyarok által lakott“ felvonulási területet, ahol minden élelem található, kíméletet nem igényel, és kreáltak nyílt határokat, hogy megkönnyítsék a románok számára a háború megkezdését, szabdáá tegyék az utat a Tiszáig, ami a „román álmok netovábbja“.

Én az ily eljárást megérteném egy „izolált, lokalizált, csak egyes népekre kiterjedő háborúnál“, — megérteném ez esetben azt is, hogy „mindig a győző diktál“, — de nem értem meg egy világháború után, melyben Európa minden népe Spanyolország és az északi államok kivételével résztvett; nem értem meg akkor, amikor békére, nyugalomra áhítoznak az elvezett népek. Avagy azt akarták Trianonban, hogy újra lángbaboruljon Európa? Az én szemeimben ez csak „szadizmus“ lehet. Azok a határok, melyeket én szerkesztettem, egyenlő esélyeket nyújtanak mindkét félnek, védik hazánkat a „forrásvidékek“ bekebelezése által az „embertelen hadviseléstől“. Én a magam részéről éppen a „vízügyi szempont mérlegeléséből kifolyólag“ a hátrábbi vonalhoz ragaszkodom és csak azon esetben fogadhatnám el a trianoni és az általam szerkesztett vonalak közé esőt, ha Románia a „vízügyi szempontok megtartására nézve“ garanciákat nyújt, de nem „papiros“-garanciákat, hanem kézzelfoghatókat.

Hogy a trianoni határ megett a „magyar irredenta“ csak erősödhet, egészen természetes és egyedüli ellenszere „Trianon revíziója“, vagy „egyelőre“ a lord Rothermere-támasztotta követelésnek teljesítése,

A határok megszerkesztésénél főleg a vízügyre támaszkodtam és ezen okból csatoltam a Berettyó és Kőrösök egész forrásvidékét Magyarországhoz. E két folyó képezi ugyanis az árvízveszedelmet, mert rövid felső folyószakaszaik erősen lejtnek, amint pedig a síkságra jutnak, lustán és lomhán hömpölyögnek tovább és annál jobban fokozódik az árvízveszély, mentői gyorsabban és hirtelenebben jutnak a víztömegek a síkságra. Utóbbinak ellenszere „a forrásvidék rend-

szeres beerdősítése“, ill. az erdőirtások korlátozása, ami Trianon óta hiányzik. Ma ott a leglehetőlenebb helyzet, — valóságos rablógazdálkodás folyik, következményeit az 1925 december havi árvíz által megismertük.

Az új, általam megvont határ jellegileg két részre osztható: 1. a Tiszától a Királyhágóig, 2. a Királyhágótól a Marosig.

A Tiszától a Királyhágóig terjedő szakasz „hadműveletekre kiválóan alkalmas terület“, az úgynevezett „Szilágyság“; a másik „nehezen járható, erősen tagolt, alig lakott, terméketlen hegyvidék, melyet a gyalui havasok valóságos várrá képeznek ki és aránylag kis erővel védhető mindkét fél által. Szakszerűen kifejezve „offenzív“ védelem mindkét fél számára a felső szakaszban és „defenzív“ az alsóban. Ezen határ előnyei a „tarthatatlan“ trianonival szemközt tehát ezen szempontból is szembeszökő.

Térképembe gróf Teleky adatai alapján berajzoltam a „jelenleg Romániához tartozó Erdélyben“ fekvő magyarok-lakta területeket, mégpedig azért, hogy szemléltetővé tessesem a trianoni román határnak hátrányait. Ily hatalmas területet lakó és még hozzá „elnyomás alatt“ szenvedő idegen ajkú lakosság még a legideálisabb, a legerősebb határokat is veszélyezteti, tarthatatlanná teheti, mert komoly válság esetén letartásuk túlsók erőt“ foglal le, ami a védelemben hiányzik. Hasonló eseteket a világháború is produkált. A győzelmes hadjárat által elfoglalt Szerbia, Montenegró, Albánia, Románia megszálló csapatokat igényelt, hogy fékentartsa a hol itt, hol ott mutatkozó kisebb-nagyobb nyugtalanságokat, aminek következménye volt az is, hogy még ezen területek élelmezéséről is gondoskodni kellett, nehogy az élelmezés

hiányossága fokozza a nyugtalanságot. Komoly esetben Romániára is hasonló sors vár, mert hiszen Erdély ma nem más, mint „Románia által megszállott terület“.

Azzal érvelhetne valaki, hogy „az én általam tervezett határ ugyanazt cselekszi, amit a trianoni, mert tetemes románok-lakta vidéket csatol hozzánk. A terv ugyanaz, csak mások a szereplők“. Ily érvekre és kérdésekre így felelek: „Melyik terület nagyobb, a „bekebelezett oláhlakta terület-e“, vagy az, „melyet Erdély szívében magyarok laknak“? Hol uralkodott nagyobb nemzetiségi elnyomás, Magyarországon-e a háború előtt, vagy Erdélyben Trianon után, hiszen ma már Maniu, Pop-Csicsó, Vajda-Vojvoda, — a régi román vezérek — is panaszkodnak és ki meri állítani, hogy ezen tiszteletreméltó férfiak irántunk elfogultak? De ajánlok egy megoldást: „Adják nekünk vissza úgy a trianoni határok mentén fekvő, román uralmat nyögő magyar területeket, *adjanak az erdélyi magyaroknak teljes autonómiát* és én egyelőre lemondok az általam bekebelezett románlakta vidékekről“. Elfogadják?

Összegezem a trianoni román—magyar határról elmondottakat:

A „trianoni határ“ az egész vonalon mélyen belevág a magyarság húsába; a teljesen fegyverzett Romániának a védtelen Magyarországgal szemközt felbecsülhetetlen előnyöket biztosít: 1. Gazdag felvonulási területet, melyet „oly nép lakik“, melyet komoly esetben nem kell kímélni; 2. biztosítja a kitorkolást a hegyekből, és a „védhetetlen magyar határ következtében“ a Tiszáig való előretörést; 3. kudarc esetén a magyar mély földnek vízzel való elárasztását.

Ideiglenes megoldás: — „határkiigazítás igazságosan és békésen“.

Végül rá akarok mutatni egy oly körülményre, amely, nézetem szerint, különös figyelmet érdemel s mély tisztelettel ajánlom lord Rothermere figyelmébe; ez pedig nem más, mint „*a kolozsvári nagy magyar nyelvszigetnek*“ kérdése.

Amint már az 1920-ban Varsó ostromakor lezajlott pour-parle-ból is kitűnik (nem fogom megisméltetni), a Podkarpatskij—Ruszej-Ruszinszko védelmének valamely északkelet felől várható támadásnál a déli szárnyak (Erdély felé) biztosítása különösen fontos, már csak azért is, mert *a Moldvától nyugat felé vezető támadási irány a „Szilágyságon“ vezet keresztül* iRadnai hágó—Számos-völgy—Kolozsvár, ill. Zilah), „*históriai tény az, hogy 1848-ban e területen verekedett Bem a Bukovina felől betörő osztrák Wardenerral*“, *e területen verekedett a románok ellen 1919-ben a „székely hadosztály“, e területen keresztül az „északkeleti Kárpátok“ gátja kényelmesen megkerülhető*; ezen terület „Ruszinszko védelmével“ a legszorosabban függ össze, — *két államra nem bízható. Megfontolandó, hogy Európa szempontjából a „Radnai hágó—Számos-völgy—Kolozsvár—Aranyos völgye“ mint román határ nem volna-e jóval célszerűbb, annál is inkább, mert a Meleg és Hideg-Számos forrásvidéke, a Gyalui havasok javarészt lakatlan terület, melyhez a „Kolozsvár—Nagyenyed között fekvő magyar tömb csatlakozik*“. Ezen vonal a „néprajzi szempontokat“ nem sérti és teljes biztosítékot nyújt még vizügyileg is. Térképembe ezen „alternatív határvonalat“ azért nem rajzoltam be, mert esetleg zavarná az áttekintést. Egészen természetes, hogy ezáltal a „Viso és Iza“-völgye Magyarországhoz kerülne. A másik két „*hatalmas magyar nyelvszigetről*“ egyelőre nem kívánok értekezni, rátérek majd az „*Utód-*

államok értékelése“ című fejezetben és be fogom igazolni, hogy mily következményekkel járhat azon „vég nélküli elnyomás“, melyben ezen két magyar tömb részesül.

A trianoni jugoszláv-magyar határ.

Legelőször megrögzíteni kívánom azt a képet, melyet ezen határ a művelt katonának nyújt. Lássuk! Sztratégiailag három szakaszra osztható, *1. szakasz* a Tisza és a Maros-szög, *2-ik* a Duna—Tisza-köz, *3-ik* a Dráva-vonal. Ezen három szakasz közül a Tisza—Maros-szög *defensiv* jellegű, a Duna—Tisza-köz „*pár excellence*“ *offensiv határ*, a Dráva-vonal *úgy defensiv, mint offensiv*. Kétségtelen ugyanis az, hogy abban a „körvadászatban“, melyet Trianon azon nép ellen rendezett, melynek állami érfia a világháborút Európa összes államiérfiai közül *egyedül* ellenezte, Jugoszláviának juttatták a főszerepet. Én ezt értem, hiszen a „szerb nép“ volt az, amely még hazájának teljes elfoglalása után sem adta fel a „fel-támadásba vetett hitét“, „harci erényeinél“, „derekaságánál“ fogva messze a többi felett áll, Jugoszlávia számára, hogy döntő szerepét sikeresen vállalhassa, biztosítani kellett a „betörést Csonka-Magyarországba“, vagyis „a zavartalan felvonulást gazdag vidéken“, A főhadműveleti irány kétségtelenül a Duna és Tisza-köz, sehol a hadműveleteket gátoló, hátráltató akadály és a hadműveleteket lassító terepnehézség, Ezen főhadműveleti irány oldalaiban fekszik a Dunántúl és a Tiszántúl; utóbbit védi Romániának cooperációja; a Dunántúlról várható oldaltámadás kivédése okából Trianon beállította az „eszéki hídfőt“,

— a Dráva—Duna-sarkot — hogy a jugoszláv oldalt védő oszlop ott partot váltva, a Duna mentén való előnyomulása által minden „Dunántúlról várható oldal-támadást“ — akár a báttaszéki hídon át, akár attól északra — kivédhessen; másrészt a Muraköz odaítélése által a Rába-völgybe való betörés — ami a hadműveletnek egyik kelléke — is biztosíttassék. Ez lehet a „nagy sztratégiai koncepció“; másként el sem képzelhető. A nyomok a régiek, az 1848,49-ben kitaposottak.

Láttunk tehát egy „teljesen lefegyverzett, nyers terményeinek kilencven százalékatól megfosztott, központiasan fekvő Magyarországot“. Trianon „Jugoszlávia“ számára minden sztratégiai előnyt megadott, tőlünk minden előnyt elvett és „prédául“ dobott oda.

Védhetetlen határok közé szorítani egy nemzetet, megfosztani -a fegyverektől, a másiknak pedig megadni minden előnyt és azt állítani, — orcájukon a farizeus mosollyal — hogy „ezen eljárás igazságos“, valóban „vakmerőség“. Ha azonban — jóllehet a kissentente lefegyverzett voltunkat jól ismeri — nekik még ez sem elég és magukat még most sem érzik biztosítottnak — ám legyen! hívják újból össze a „napnyugati bölcseket“, és határozzák el, hogy „a lefegyverzett Csonka-Magyarországon minden bodzafa és hasonló vastagbélű fa gyökerestől kiirtandó, nehogy a magyar gyermekek belőlük az ő nyugalmukat veszélyeztető lég- és vizipuskát készíthessenek“, mondják ki, hogy Magyarországon minden ákácfnak, rózsának és hasonlóan veszélyes növényeknek tüskéi leberetválandók, mert a lefegyverzett magyarság „honfoglaló buzogányt“ gyárt belőlük. Ha pedig ezen két javaslat sem vezetne célhoz, úgy „tenyész-

szék ki a gyávaság bacillusát“, — talán nem lesz oly nehéz — nemzetközi ellenőrzés alatt oltassák be véle a határon innen és túl lakó magyarokat, bár azt hiszem, hogy okulva a háború tapasztalatain, éppen ezen mód alapítaná meg az „újhont“. A kisentente ily siránkozása ugyan nagy bók a mi számunkra, — elismerése a magyar nép derekasságának és harcierényeinek, — mi azonban nem bókokat kérünk és várunk, hanem legalább is lord Rothermere actiójából fakadó, theoretice beigért, azonban gyakorlatilag meg sem kísérelt határkiigazításokat.

Ezen számunkra súlyos sztratégiai helyzetnek felismeréséből fakadtak azok a határok, melyeket szerkesztettem. Fedik a néprajzi viszonyokat is és „kompromisszumot“ képeznek, mert történelmileg könnyen beigazolható Lóczynak azon megállapítása, hogy „mindaddig, amíg Magyarország a Habsburguralom alatt határait a Dunáig ki nem terjesztette, hazánk örökös háborúk színhelye volt és csak a dunai határok elérése után fejlődhetett békésen, pótolhatta kultúra, haladás tekintetében mindazt, amit Európa érdekeiért vívott háborúk által elmulasztott“. Szentül hiszem, hogyha ma Európát a bolsevik-veszedelem déli irányból fenyegetné, már régen az al-Duna mentén cirkálnának csapataink.

Kompromisszum! hogyan és miért? Felelek, bár tudom, hogy válaszóért saját honfitársaim el fognak ítélni.

Teljes mértékben átérzem a jugoszláv aggodást a „teljesen izoláltan fekvő fővárosért“. Ily hitványán fekvő főváros nincs több Európában. Minden államban a főváros ugyanaz, mint az emberi testben a szív; a főváros biztonsága „nemzeti érdek“, sok esetben „létkérdés“. Azt, hogy Jugoszlávia fővárosát sztraté-

giai okokból — bármennyire állami érdek is — az ország belsejébe áthelyezze, a jelen esetben kívánni nem lehet, hiszen Közép-Európa ütőere a Duna mellett fekvő, nagy gazdasági előnyöket nyújt és így meg kell találni azon középútat, mely egyelőre úgy a magyar, mint a jugoszláv érdekeket kielégíti. Az általam szerkesztett jugoszláv—magyar határok ezen célt tökéletes módon szolgálják; a Bánátban egy 40—80 kilométeres védelmi övét teremtenek Belgrád körül, a Ferenc-csatorna mentén húzódó határ viszont védi a „Duna-szakaszt“, és részben megszünteti az „offenzív“ jelleget. Előnye az, hogy a magyar tömböket visszacsatolja és csak azon területeket hagyja meg a jugoszláv uralomnak, melyeken a szerb, a román, a magyar, a német teljes kevertségben élnek, melyeken „néprajzi határokat“ megvonni teljesen lehetetlen.

Ha a határt a Ferenc-csatorna képezi, úgy elesik „az eszéki hídfőnek létjogosultsága“, már csak azért is, mert néprajzilag azt sem lehet megindokolni. Ugyanez áll a Muraközre.

Elvitázhatatlan továbbá az is, hogy Szlavóniában majdnem 300.000 magyar lakik, az anyaországhoz való visszacsatolásuk tehát a lord Rothermere kezdeményezte actióba beleilleszthető; én azonban a Horvát-Szlavonországban lakó magyaroknak visszacsatolását fejtegetéseimből kikapcsolom, mert ők már a világháború előtt is ott laktak, ott éltek és Jugoszláviához csak Horvát-Szlavonország odacsatolása által tartoznak. Ezen kérdésnek szorgalmazása nézetem szerint „külpolitikai szempontból“ sem kívánatos.

Jugoszlávia, éppen úgy, mint Csehország, szintén érzi azon nagy hátrányt, melyet a magyar tömbök számára alkotnak, nagyban és egészben a ma-

gyarság ellen ugyanazon rendszabályokat alkalmazza, mint Csechoszlovákia, úgymint: „Dobrovják határőrvidék“ létesítése a magyaroktól elkobzott birtokokon, erőszakos agrárreform, iskolák bezárása, meghamisított népszámlálás, stb., amit tehát Csechoszlovákiáról ezen tekintetben leszegeztem, ismétlés nélkül itt is megemlíteni kívánom.

Összegezem a Jugoszláviáról mondottakat:

1. teljesen nyílt, védhetetlen határ magyar szempontból, mely Jugoszlávia számára szabad utat nyit Budapest felé; Jugoszlávia számára biztosítja mindazon előnyöket, melyek a háború kezdősikereit elősegítik;

2. az új határok visszaadják a Trianon által elszakított magyar tömböket, hidfőszerűen védik a jugoszláv fővárost és legalább egyelőre délen nyugalmat jelentenek.

A trianoni osztrák-magyar határ

Amint tanulmányom bevezetésében már említettem, a néprajzi határvonalat gróf Teleky nemzetiségi térképe alapján vontam meg; ezen térkép azt mutatja, hogy a néprajzi határ a trianonival majdnem egyezik, miből azt a következtetést vonhatná le valaki, hogy nyugaton a lord Rothermere actió keretében határkiigazítást eszközölni nem lehet.

Ily állítás azonban megdől, ha azon szempontot alkalmazzuk itt is, mint amelyet Trianon az utódállamoknál alkalmazott.

Ma már ugyanis Benes úr és társai tagadják, hogy az ő határaikat a Wilson-féle néprajzi szempontok alapján vonták meg és ezt mondják: „*Néprajzi*

szempont! humbug, örület, éljen a sztratégia! Mi győztünk és diktálunk“. Nyugaton a trianoni béke megalkotói viszont éppen a megíordítottját cselekedték és így szóltak: *„Sztratégia! humbug, nem fontos, csak a néprajzi ok a döntő, szent és sérthetetlen*“, — logice! azt a népet, mely századok óta jóban és rosszban velünk élt és érzett, egyszerűen átrakták az „Ausztria“ címkét viselő skatulyába, elfeledve azt, hogy ezen nép a „stájer Alpok“ legkeletibb nyúlványain laknak, *„Ausztriához viszonyítva félreesően fekszik*“, mindenben, úgy kereskedelmileg, mint gazdaságilag, valamint megélhetés dolgában a Rába-völgyre van utalva.

A napnyugati bölcsek tehát kétféle mértékkel mérték; és mindig oly elveket alkalmaztak, melyek a magyar államot büntetik, a magyar népet sújtják, megalázzák. Az a német nép az ő szemükben nem volt más, mint *egy doboz fából faragott paraszt, mellyel felséges személyük tetszés szerint játszott Trianon játékasztalán*.

Honvédelem szempontjából a régi határ két részre bontható. *Az északi szakasz* a Morava torkolatától a Lajta mentén a Rozália-hegyig; természetes jó határ; a bécsi medencét természetes módon választja el a „kis magyar alföld“ déli részétől; míg a trianoni nyíltsága által kaput nyit a magyar Duna-vonal oldalába a legrövidebb irányban Budapest felé; ezenfelül Czechoszlovákiának is nagy előnyt biztosít, azáltal, hogy Pozsonytól délre területet ad át, gondoskodik ekként arról is, hogy ezen hídfővel szemközt ne magyarok, hanem osztrákok álljanak. A trianoni béke 51. cikke ugyan kimondja, hogy Czechoszlovákia Pozsonytól délre „katonai műveket“ — értsd hídfőt — nem építhet, de hol a garancia, hogy Czechoszlovákia hüen be-

tartja ezen cikk határozmányait? *Ily feltételezésre múltja senkit sem jogosít fel.* A határvonal előretolása tehát úgy Ausztria, mint Czechcszlovákia számára utat nyitott a legkiadóbb hadműveleti irányban: „Bruck—Hegyeshalom—Győr“, míg a „régí határ“ ezen irányt a Lajta mentén természetes módon zárja le. Nézetem ezen szakasznál az, hogy „*vissza kell állítani a status quo antet*“. Gazdasági okok sem indokolják a trianoni határt, mert ma már minden józan koponya elismeri, hogy az Ausztria által bekebelezett terület Bécs élelmezésénél számba nem jöhet és Ausztria számára csak „tehetétel“.

A régi osztrák-magyar határ déli szakasza — Rozáliától a Muráig — honvédelmi szempontból ugyan előnyt nem biztosít, — sem ide, sem oda — de hátránya az, hogy megnagyobbítja azon területet, amely a Rába-völgyében találja meg piacát és szükségleteinek kielégítését; a háború előtt ezen területnek „félre-eső fekvése“ hátrányt nem képezett, hiszen a vámhatár ott ismeretlen fogalom volt; ma úgy gazdaságilag, mint kereskedelmileg az ottani népet érzékenyen sújtja. Vissza tehát a régi határra!

Végül megemlítem, — bár tudom, hogy falra borsót hányok — hogy *Nyugat-Magyarország elszakítása „erkölcstelen cselekedet*“ volt, mert még a „győző jogán“ sem volt odaitélhető, mi Ausztriával hadban nem álltunk, logice! békét sem köthettünk, *hol tehát az alap annak elszakításához?* Csak arra lehetett jó, hogy szaporítsa a súrlódási felületeket a népek között és déli s északi szomszédaink számára a sokat emlegetett „corridor“ létesítéséhez módot nyújtson.

Az utódállamok értékelése Európa szempontjából

Úgy gondolom, hogy nem mondok újságot, midőn azt állítom, hogy *ma Európa főproblémája, főgondja az „orosz kérdés“*. Az orosz kérdés két alakban jelentkezhet, úgymint: „A vörös Moszkva“ még egy kísérletet tesz, hogy belső züllöttségéről elterelje a figyelmet és háborút indít Nyugat felé“, vagy elbukik az orosz szovjet, és valamilyen alakban helyreáll a polgári Oroszország, feltámad a „pán-orosz mozgalom“, melynek első dolga lesz visszaszerezni az elvesztett területeket“. Vagyis „vagy vörös, vagy „pán-szláv“ alakban fog mutatkozni. Mindkettő egyformán veszélyezteti Európát, Európa kivérzett népeinek nyugalalmát, Európa talpraállását és így — előjelei már tapasztalhatók — a „közös fronton való védekezésnek szükségessége kétségtelenül fennáll“.

Európa szempontjából tehát mindazon államok képezhetnek csak értéket, melyek ezen „közös fronton való védekezésnek arcvonalába akár fekvésük, akár rátermettségüknél fogva“ beiktathatók és előreláthatólag ezen „európai feladat“ megoldására alkalmasak is.

Fekvésüknél fogva „elsősorban“ számításba veendő Lengyelország, mely már egy ízben — ha francia támogatással is — helyét megállta; azután Nagy-Románia; utóbbi még nem állta ki a próbát; hogy helyt képes-e állni, még nem egészen bizonyos, sőt zilált belviszonyai következtében, helytállása legalább is kérdéses. Másodsorban Németország és Magyarország. Azon két állam megett fekszenek, melyek az első orosz roham felfogói. Igen ám, de ezen első és második vonalban fekvő népek között a „párisi békék“ oly feszültséget teremtettek, amely — ha kellő időben

le nem vezetik — a „közös fronton való védekezést“ lehetetlenné teheti; egészen természetes tehát, hogy ezen ellentéteknek szanálása „európai érdek“.

A német-lengyel viszonynak rendezésével nem foglalkozom, tanulmányom keretein kívül esik; csak a magyar-román helyzettel.

Románia ezen „európai feladatot“ csak akkor oldhatja meg sikeresen, ha belső viszonyai megállapodnak, belső ziláltsága megszűnik. Ezen belső zilárdságnak alapja nem lehet más, mint „*a kiegyezés a nemzetiségekkel, — elnyomásuknak megszüntetése, — jogos követeléseiknek teljesítése*“. Hogy Románia miként jár el ezen kisebbségekkel, közismeretes, bizonyítást nem igényel. Szovjet-actió esetén Romániának ezen nemzetiségekkel számolnia kell már csak azért is, mert ezen „nagy nemzetiségi tömbök“ a szovjet ellen való védekezésnek utolsó vonala megett fekszenek, a Kárpátok megett, ezen utolsó gátnak természetes és már kipróbált védői és ha Románia velük meg nem egyez, erőszakos politikáját folytatja, előállhat azon eset, hogy „a komoly válságban“ ellene fordulhatnak és ezáltal a „védekezést a román határ mentén lehetetlenné tehetik“. Nézetem az, hogy a „régí Románia“ ezen feladatát könnyebben oldhatja meg, mint Nagy-Románia, mert eliminálódnak a feszültségek és megette egy „erős Magyarország“ állana, kérdéses tehát, *hogy a mai Nagy-Románia fenntartása „európai érdeket“ képez-e.* A mai Magyarország ezenfelül, amint azt az 1920. évi események mutatták, — még északkeleti irányban is számításba veendő, mert mondjuk ki őszintén: a Kelet ellen való védekezésnek erős arcvonalát a Kárpátok képezik a Sanig, onnan a Visztula. 1920-ban egy hajszálon függött, hogy Európa csonka-hazánkat az

északkeleti Kárpátok gátján a „szovjet ellen való védekezésbe be nem iktatta és már akkor beigazolvá láta azt, hogy Csechoszlovákia ezen feladat megoldására mindenképen alkalmatlan. És vájjon miért?

1870/71-ben Európa mérlegének egyensúlya kibillent Németország javára, 1870 71-tel a világháború kitöréséig a „németbarát osztrák-magyar monarchia“ volt azon súly, amely a német serpenyőnek felbillenését akadályozta. Az a társulás, szövetkezés, mely a háború kitörésekor létrejött, a „francia serpenyő“ javára döntötte el a mérkőzést. Ezen döntésnek folyománya volt a „németbarát Ausztria-Magyarországnak“ megsemmisítése és azon „kis súlynak“ összekovácsolása a bukott monarchia romjaiból, amelynek feladata „a francia mérleg felbillenését meggátolni“, a kívánatos pillanatban Germánia lábikrájába beharapni“; ezen kis súly a régi Ausztria-Magyarországnak életképtelenebb, s csak francia érdekeket szolgáló hasonmása, Csechoszlovákia. Az elmondottakat meggyőzően bizonyítja azon letagadhatatlan tény, hogy Csechoszlovákia hadseregét francia tisztek szervezték, kiképzésére és felszerelésére befolyást gyakoroltak, még a csechoszlovák vezérkar munkáját is ellátták, ami azt jelenti, hogy „*éppen csak arra tették rá a kezüket, melyre szükségük lehet*“. Én ezen francia óvatosságot azok után amit a „cseh katonaság jórésze a monarchia hadseregének keretein belül végzett, teljesen megértem; ezen francia bizalmatlanság indokolt“. (Későbbben még rátérek.) Amely percben azonban elül a Rajna-menti feszültség, Európa két hatalmas népe egymásnak békejobbot nyújt és ezen megértés a mérleget egyensúlyba hozza, a „kis súlynak“ létjogosultsága is megszűnik és éppen azok fogják eltemetni Csechoszlovákiát, akik nemzették. *Czecha-*

Szlovákia fennállása lehet „pillanatnyi francia érdek“, de semmiesetre sem európai.“ Czechoszlovákiának akár a „szovjet“ akár „az esetleg feltámadó pánszláv Oroszország“ ellen alkotandó arcvonalba való beiktatása képtelenség. Mert mit tapasztaltunk és látunk a világháborúban? Azt láttuk, hogy a cseh nép „nóvumot“ állított a világba, — és mi ez a novum? *A cseh nép a világháborúban két helyütt szolgált, vagyis egy és ugyanazon nép egy és ugyanazon időben mindkét fél oldalán harcolt, — a „hütlenek a szövetséges és társult hatalmak soraiban“, a még hűek a monarchia keretében, de azon tendenciával, hogy lassan és biztosan napról-napra felőrölhessék az arcvonalat, példaadásuk átal megörjék a monarchia hű népeinek kitartását, beigazolták azt, hogy a kitartás azon állam mellett, melynek kötelékébe tartoztak, jellemükkel ellenkezik, új honfoglalási módot eszeltek ki.*

Ki merné ily tapasztalatok után azt állítani, hogy Czechoszlovákia a szovjet ellen való védekezésre alkalmas? hol a garancia arra, hogy Czechoszlovákia a „feltámadó pánszláv Oroszország“ ellen védekező háborúban nem fog éppen úgy cselekedni, mint ahogyan a világháborúban cselekedett? Hol van az megírva, hogy a „mérésékelt és tárgyilagos czechoszlovák elnök“ után nem következik-e a túlzó, pánszláv Kramarz vagy valami légionárius alak? És utóbbi esetben nem fogja-e az Európa segítségével életre keltett Czechoszlovákia hátbatámadni nemzőit a legválságosabb pillanatban?

Egy olyan államot, amelyet a „hütlenség“ hozott létre, ily vak bizalommal megajándékozni legalább is naivitás.

Jugoszlávia a szovjet vagy pánszláv Oroszország ellen való védekezésnél két okból nem vehető figye-

lembe. Először azért, mert félreesőén fekszik, Romániát legfeljebb csak „bizonyos kisebb kontingenssel segíthetné”; utóbbit én azonban kizártnak tartom, mert, ha egyelőre az olasz-jugoszláv ellentét el is simult, ezen konfliktusnak, ha nem is holnap, akkor holnapután be kell következni; másrészt a „macedónkérdés” is, mint Damokles-kard lóg Jugoszlávia feje felett és belviszonyai sem rózsásak; Jugoszlávia számára az Adria létkérdés, tehát állandóan „qui vive”-ben tartja. Rokoni kötelék a Balkánon nem kapocs. Ma a túlságosan nagyra növesztett Jugoszlávia bizonyos mértékben „Európa balkáni féke”, azonban úgy gondolom, hogyha a leigázott népek talpraállnak, megerősödnek, — Európa érdekében „csak mint balkáni confederáció” bírhat értékkel.

Összegezem az elmondottakat.

„Czechoszlóvákia fennállása csak pillanatnyi francia érdek, semmiesetre sem „európai”; tekintve a világháborúban tapasztaltakat és főjellemvonását, továbbá belpolitikáját a szovjet vagy a pánszláv Oroszország ellen nem alkalmazható. Románia fennállása „európai érdek”, de „kisebbített alakban”; Jugoszlávia pedig csak akkor, „ha confederáció-állammá” válik. Mindhárom állam „brutális belpolitikája” folytán „európai veszedelem”. *Közép-Európa nyugalalmát csak egy „erős, conservatív Magyarország” képes fenntartani és biztosítani, — logice: „revidálni Trianont”, vagy „legalább egyelőre kiigazítani az igazságtalan, népjogellenes trianoni határokat”.*

Emlékezzünk!!

Tisztában vagyok azzal, hogy tanulmányom olvasásakor sokan ekként kiáltanak majd fel: „Hogyan érvelhet egy volt katona a trianoni határok méltatásánál a hűtlenséggel, hiszen a hűtlenség ellenkezik a magyar nemzet jellemével és múltjával!“

Színigazság! De csak „volt“, mert a világháború még e tekintetben is egészen más képet mutat és speciális tanulságokat nyújt, újakat, azelőtt ismeretleneket.

A soknyelvű népek-lakta monarchiában a „császár és király személye és a nemzetiségi kérdést nem ismerő tisztikar képezte a népeket összekötő kapcsot, békében szétzúzhatatlannak bizonyult, s a kiegyezés utáni időkben céljának, a dinasztia érdekeinek tökéletesen meg is felelt és a háború kitörésekor senki se merte álmában sem elképzelni, hogy a kapocs — legyen a hadihelyzet bármilyen is — gyengének bizonyulhat.

A háború azonban „nem békeállapot“, oly komoly valóság, mely a „*lenni vagy nem lenni*“ nagy kérdése elé állítja az egyént, mint a népeket és nemzeteket. Ez a „*lenni vagy nem lenni*“ pőrére vetkezteti az egyént, a népeket, kíméletlenül kimutatja, hogy kiben

mi lakozik, lefotografálja az egyénnek, a népnek jellemét, jó és gonosz tulajdonságait, használhatóságát, tehát: az osztrák-magyar hadseregét is. Amint ez a „lenni vagy nem lenni“ elkövetkezett és a harcieszközök különbséget nem ismerve, ember és ember, nép és nép között igazságosan osztották a halált, előtörtek a „néphadseregben is élő, de szunnyadozó centrifugális erők és kiderült, hogy a kapocs gyenge, erőtlen, a monarchia egyes népeinek ellentétes törekvései vannak. Ezen törekvések a harcok mezején *„egyes népek megbízhatatlanságában, árulásában, átpártolásában, kémkedésében, később zendülésekben jutottak kifejezésre*, felismertette a hadvezetőséggel a monarchiának gyengéit, egészségtelen összetételét és azt, hogy *a monarchia minden népét és néptörzsét nem lehet minden ellenféllel szemközt alkalmazni*, kiderült, hogy ezen megbízhatatlanságnak és csak korlátozott alkalmazhatóságnak okai *nem az egyénben, hanem a politikai aspirációk ellentétességében keresendők*. A háború későbbi időszakaiban ezen a monarchia érdekeivel ellentétes aspirációk még határozottabb formában jelentkeztek *„egész egységek és csapattestek pártoltak át a legváltáságosabb hadihelyzetekben, hogy később mint új ellenség tűnjenek fel az ellenfél soraiban“*; a kémkedésről nem is akarok beszélni.

Ezen új jelenségek azon meggyőződést érlelték ki, hogy *a népek egy részét nem lehet és nem szabad minden ellenséggel szemközt alkalmazni*, minek egyrészt az volt a következménye, hogy fontos pozíciók megvédésére, döntő actiók végrehajtására tökéletesen megbízható népek egységeit használták, melyek sokszor elvéreztek, másrészt a hadvezetőség a megbízhatatlan egységekbe megbízhatókat kevert, hogy harcképességüket emelje és hasznavehetővé tegye őket. Az

átpártolások ezenfelül nem egy esetben a mellettük harcoló megbízható egységek fogságba jutását is eredményezték és a hadsereg magasabb egységeinek keretén belül állandó surlódásokra vezettek, már csak azért is, mert a magasabb parancsnokok a megbízhatatlanokkal szemközt túlságosan elnézők voltak.

De ezen átpártolások más következményeket is vontak maguk után. A szövetséges és társult hatalmak az „átpártoltakat“ nem kezelték hadifogolyként, hanem mint új egységeket osztották be, ezen a réven, kétségtelenül az illető nép emigránsainak kezdeményezésére, „szövetségesükké avatták, velük megegyezéseket, titkos szerződéseket kötöttek, ezáltal a szövetséget, melyet háború esetén minden állam halállal büntet, erénnyé deklarálták, a hadviselésnek ezen új, soha nem ismert módját szankcionálták és a háború befejezése után a monarchiához hűtlen népet a st.-germaini és trianoni békeszerződések által dúsan honorálták az által, hogy a hű népek eleven testét megcsonkítva, számukra új hazát alapítottak. Az átpártolók tehát „honfoglalókká“ váltak, az emigránsok pedig nagystílű államférfiakká“.

St.-Germain és Trianon lesz a jövőben oka annak, ha mindazon nemzeti kisebbségek, melyeket az új államok oly brutálisan elnyomnak, jogaiktól megfosztanak, vagyonukból álcimeken kiforgatnak, a *kellő pillanatban ugyanazon módszert fogják alkalmazni, melyet egyrészt a békeszerződések szentesítettek, másrészt romlásukat, vakságukat előidézte.*

Ha pedig az ember elgondolja azt, hogy ezen új módszernek és hadviselésnek előnyei a népek leikébe már beidegződött, átment a köztudatba, úgy egészen világos az, hogy — miután majdnem minden európai államban nemzeti kisebbségek vannak és lesznek, —

Európa válság előtt áll, kockára van téve az államok biztonsága, megmérgeztettek a lelkek, a népek jellege, labilis minden honvédelem, tankok, repülő-seregek, mérges gázok dacára.

Innen van az is, — amit senki sem tagadhat — hogy a „vörös Moszkva“ agitációja Chinától a riffkabilokig mindenütt termékeny talajra talál, a szovjet ellen való védelemnek megszervezésére csigalassúsággal halad. Könnyű a szovjet helyzete, mert ma cezárománia, elnyomás, jogtalanság uralkodnak Európában és így ezen rabigában görnyedő népeknek lelke Moszkva hamis tanai iránt fogékony. Megingathatatlanul hiszem, hogy azon mentalitás, melyet St.-Germain és Trianon a világra hozott, ezer veszélyt, a teljes felfordulásnak csiráját rejt magában, ezen *ethikailag teljesen tarthatatlan felfogásnak* gyökeres kiirtása *„általános emberi és speciálisan európai érdek“*, melynek egyedüli eszköze *„revideálni az összes békeszerződéseket“* és a *revideálás által az egész vonalon visszaállítani a jognak, az igazságnak, az erkölcsnek uralmát.*

Szentigaz, hogy a háborúban minden eszköz jó, amely célhoz vezet, eszközeiknek megválasztásánál finnyás vezérek csak „álvezérek“, és azon vezér, aki minden rendelkezésére álló eszközt a döntés érdekében ki nem használ, súlyos mulasztást követ el, de még súlyosabban vétkezik *az olyan politikus, aki az alkalmazott eszközöknek kihatásait a jövőre, a jövő nemzedékre helyesen mérlegelni nem tudja, különösen egy világháborút követő békekötéseknél, melyeknek célja csak egy lehet, „kiengesztelni a lelküket, eliminálni a gyűlöletet, megalapozni az igazi békét és biztosítani a kivérzett népek szabad fejlődését.“* Más a helyzet lokalizált háborúknál. Ily hábo-

rúknál a győztes élhet az őt megillető szigorral, mert annak kihatásait a háborútól nem érintett népek ellen-súlyozhatják. 1870/71 után negyvenhárom évig volt béke Európában és ma? Hét év után is forr Európa, dühöng az indulat, orgiákat ül a gyűlölet és már csirában van az „új háború“ magja.

Ezen felfogás vezetett engem, midőn a Trianon-szabta határok méltatásánál a világháborús tapasztalataim alapján a „határok mentén lakó népek érzelmeivel“ is érveltem. Ha nékem ma „taktika-könyvet“ kellene írnom, a „*hűtlenség befolyását a háborúban*“ külön fejezetben tárgyalnám s hogy állításaimat meggyőzően bizonyíthassam, — *csak Öntől, Benes úr! kérném az adatokat.*

Én meg tudom érteni a czechoszlovák nemzetnek (ha ugyan olyan él) aspirációit, meg tudom érteni minden népnél a nemzeti függetlenségre való törekvést, meg tudom érteni azt is, ha valamely nép fegyvert ragad önállóságának kivívására, de csak akkor, ha nyíltan, fedetlen sisakkal cselekszi. Azt a módot azonban, melynek a háborúban szemtanúi voltunk és ma „koldusai“ vagyunk, soha sem fogom megérteni; hiszen mi más volt az, mint „*hátbatámadni a régi hazát, fegyveresen átpártolni, ellene küzdeni az ellenfél soraiban, akkor midőn az egész világ ellen élet s halálharcát vívta.*“ *Az ily eljárás nélküli az erkölcsi alapot.* Hogyan, mily orcával követelhet oly „állam“, melynek alapjait a „*hűtlenség*“ rakta le, „*hűséget*“ polgáraitól? mely jogon fűzi ily állam rabszijra idegen ajkú népeit? Talán a győző jogán, mikor soha sem győzött, hanem „*csak átpártolt*“.

Erkölc! Köztársaság! Vájjon összeillenek-e?

Hazánk lánglelkű, lángszavú költője 1848 április 19-ikén ezt írta a naplójába: „Republikánus vagyok

lelkestül-testestül; az voltam, mióta eszmélek, az leszek végső lehelletemig. Ezen tántoríthatatlanságom, mely soha egy pillanatig sem rendült meg, ez adta ifjú kezembe a koldusbotot, mit évekig hordoztam s ez adja most férfikezembe az „önbecsülés pálmáját“ stb.

Benes úr! Úgy-e bár ez az ön hitvallása is.

Petőfi azután ekként folytatja:

„Lehetnek ékesebb, nagyobbyszerű lantok és tollak, mint az enyém, de szeplőtlenebbek nincsenek, mert soha lantomnak egy hangját, toliamnak egy vonását sem adtam bérbe senkinek; énekeltem és írtam azt, a mire lelkem-istene ösztönzött, lelkem-istene pedig a szabadság. Az utókor mondhatja rólam, hogy rász poéta voltam, de azt is fogja mondani, hogy szigorú erkölcsű ember valék, ami egy szóval annyi, mint *„republikánus, mert a republikának nem az a fő jel-szava, hogy „le a királlyal“, hanem „a tiszta erkölcs.“* Nem a széttört korona, hanem *a megvesztegethetetlen jellem, szilárd becsületesség a reszpublika alapja ... e nélkül ostromolhatjátok a trónt, mint a titánok az eget s le fognak benneteket menykövezni; ezzel pedig leparittyázzátok a monarchiát, mint Dávid Góliátot!*“

Benes úr! ugyebár, ezeket már nem írhatja alá.

Budapest, 1927 augusztus havában.

TÉRKÉP

ALONDOKTATÁS
SZELLEMIENI ÉRTÉK
A. Cs. T. ELKÉNY
KÖZVETLEN ÉRTÉK
KÖZVETLEN ÉRTÉK
SZEKESKÖZVETLEN
SZEKESKÖZVETLEN

*Transzsilvánia és a hozzá
tartozó magyar földrészek;
Magyar nyelvterületek
Országhatárok*

1881. A. Cs. T. ELKÉNY
KÖZVETLEN ÉRTÉK